

تعمیل نمی کنند و بر فقایشان نمی رسند خیلی اسباب تأسف است این قانون که ما با این وقت و شوق و شغف از مجلس گذشته است در آخر آن یک عده از ولایات و ولایات و این که اکثریت هم نداشته باشند رای ندهند این است که بنده تأیید می کنم پیشنهاد خودم را که عجالتاً تا دولت موفق نشده است در هر ایالت و ولایتی مدرسه متوسطه تأسیس کند شرط استخدام دولت نامنشی گری اول همان تصدیق شش ساله ابتدائی باشد آن وقت حق دارند بگویند نمی پذیریم مگر این که در مدرسه متوسطه تحصیل کرده باشند اما در صورتی که مدرسه متوسطه نباشد چگونه میشود بر مستخدمین یک چنین تعمیلی کرد این روحاً معرومیت محصلین ولایات از استخدام دولت و در نتیجه دلسرد شدن آن ها از تحصیل خواهد بود

مخبر - بنده جواب ایشان را عرض می کنم تا امتقاد شوند
رئیس الوزرا - بنده برای یک کار مهمی که پیش آمده بود تقاضای جلسه خصوصی کردم و کاغذ هم بر رئیس محترم مجلس نوشتم و تقاضا کردم امروز سه ساعت قبل از ظهر جلسه خصوصی تشکیل شود و امروز هم در سه ساعت قبل از ظهر حاضر شدم اظهار کردند که چون بعضی از نمایندگان حاضر نشده اند جلسه علنی را تشکیل میدهیم تا تمام آقایان حاضر شوند متأسفانه حالا نزدیک ظهر است و بنده هم معطل شده ام ولی عرض می کنم مذاکراتی که بنده با آقایان عرض می کنم خیلی مهمتر از این ها است این است که تقاضا می کنم اجازه تنفس داده شود و جلسه خصوصی تشکیل گردد که هرايضم را عرض کنم
نایب رئیس - آقایان موافقتند جلسه ختم شود؟

(از طرف نمایندگان - بلی صحیح است)
نایب رئیس - دستور جلسه آتیه ، بقیه مذاکرات در پیشنهاد آقای شیخ الاسلام اصفهانی در تکمیل قانون استخدام و همچنین قانون امتیاز نفت لایحه هم از طرف دولت پیشنهاد شده است تقاضای تصویب پرداخت ۳۰۰ خروار شلتوک بابت حق الارض قریه استریه ورنه سلیم سنک ارجاع میشود به کمیسیون بودجه جلسه آتیه روز سه شنبه سه ساعت ونیم قبل از ظهر خواهد بود (مجلس یک ربع ساعت قبل از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس مؤنمن الملک
جلسه ۱۷۷
صورت مشروح مجلس
یوم سه شنبه هشتم ربیع
الثانی ۱۳۴۱ مطابق
ششم قوس ۱۳۰۱
مجلس دو ساعت ونیم قبل از ظهر

بریاست آقای مؤنمن الملک تشکیل گردید .
صورت مجلس یوم یکشنبه چهارم قوس را آقای مستشار السلطنه قرائت نمودند .
رئیس - صورت جلسه گویا ایرادی ندارد ؟

پیشنهاد راجع باستيضاح از وزارت پست و تلگراف بشرح ذیل قرائت شد
آقای وحید الملک وزیر پست و تلگراف را در خصوص پلیرور رئیس سابق پست و مبلغ ۱۷۵۰ تومان و کسری بلیط استفاده حمل و نقل دولتی که مجاناً با اشخاص متفرقه داده اند استيضاح می کنم تقاضای کنیم بایشان اطلاع داده شود که برای توضیح و جواب حاضر شوند

سلیمان محسن - علی اکبر داور - سید محمد تدین
رئیس - ماده الحاقیه آقای شیخ الاسلام مطرح است
(بمضمون ذیل قرائت شد)
تا زمانی که مدرسه متوسطه در هر ایالت یا ولایت تأسیس نشده استخدام دولت تا منشی گری اول تحصیلات ابتدائی کافی است .

(شیخ الاسلام اصفهانی)
رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)
آقا سید یعقوب - بنده کمال موافقت را با پیشنهاد آقای شیخ الاسلام دارم و خیلی هم اخودم دلتنگم که چرا در وقتی که راجع باین ماده مذاکره بود بنده که نماینده یکی از ایالات هستم و باید حفظ حقوق آنها را بنمایم متذکر باین مطلب نشدم و حالاً هم از آقای شیخ الاسلام خیلی متشکرم که این مسئله را متذکر شدند البته آقایانی که همشان در مرکز می گذرانند از اوضاع ایالات و ولایات اطلاعی ندارند .

این که در قانون ذکر شده است یکی از شرایط دخول مستخدمین در ادارات تحصیل سه کلاس متوسط است ما هم این مسئله را تصدیق داریم ولی اگر وقت بفرمائید در خراسان کرمان فارس چون مدرسه متوسطه نیست بقدری اعضا ادارات که از خود ولایات و ایالات استخدام شده اند آنها را خارج می کنند و می گویند چون تحصیلات شما باندازه که در قانون معین است نیست باید از اداره خارج شوید .

بنده خدای نخواست بهیچ وجه لا مرکزیت ندارم و تمام نظرم بر مرکز است ولی عرض می کنم مادامی که مدارس متوسطه در ایالات و ولایات تأسیس نشده است ما

نباید کاری بکنیم که اهالی آن نقاط را دچار زحمت کنیم
بدیهی است وقتی که دولت موفق شد که در ایالات و ولایات مدارس متوسطه تأسیس کرد البته اهالی آنها هم بایستی تحصیلشان باندازه باشد که در قانون معین شده است ولی چون مدارس متوسطه در آن نقاط نیست و اشخاصی هم که در ایالات و ولایات مستخدم شده اند اشخاصی هستند که یا در مدارس ابتدائی یا در مدارس قدیمه تحصیل کرده اند تصور می کنم که اگر آقایان سلیمان میرزا و مخبر هم قبول کنند همان طور که آقای شیخ الاسلام پیشنهاد کرده اند تصویب شود بهتر باشد

مخبر - حقیقتاً این پیشنهاد چیز غریبی است و بنده نمی توانم قبول کنم . بعضی از آقایان می فرمایند سه ساله متوسطه کافی است بعضی می فرمایند بایستی مدارس عالی را هم طی کرده باشد بعضی می فرمایند تحصیلات ابتدائی کافی است این که نمیشود اگر بگویند شرط طبابت این است که تا فلان درجه تحصیل کرده باشند تا بگوئیم چون فلان شخص در ولایات تحصیل کرده و در آنها وسائل تحصیلش باندازه که معین شده است نبوده است پس با همان جزئی تحصیل طبیب شود ؟ البته کسی که اهل کاری نیست و آن کار از عهدش خارج است نباید آن کار را باو رجوع کرد اگر بنا باشد با اشخاصی که در ولایات از مدارس ابتدائی بیرون آمده اند این حق را بدهیم فردا یک نفر دهاتی هم می آید میگوید چرا من نباید داخل در اداره بشوم زیرا در این محلی که من بوده ام بغیر از مکتب خانه چیز دیگری نبوده آنوقت چه میگوئید ؟ اولاد ایالات مدارس متوسطه هست و فرضاً هم که نباشد باید جهد کنیم که مدارس متوسطه تأسیس شود چرا این طرف را خراب می کنند باید سعی کرد که آن طرف آباد شود .

بعلاوه این شرطها برای اشخاصی است که بعد از این میخواهند داخل در ادارات بشوند والا برای مستخدمین فعلی مواد علی حده هست که ابتدا نمی توان آنها را از ادارات خارج کرد و اگر بنا شود این شرط را بکنیم که در ایالات و ولایات اشخاصی که مدارس ابتدائی را طی کرده اند حق دخول در ادارات را داشته باشند کار صحیحی نیست .

رئیس - آقای مساوات (اجازه)
مساوات - بنده با آقای زنجانی موافقم .
رئیس - آقای سهام السلطان (اجازه)
سهام السلطان - بنده هم با آقای

زنجانی موافقم
حاج شیخ اسدالله - بنده بایشانهاد آقای شیخ الاسلام موافقم
رئیس - شما عضو کمیسیون هستید مخبر - غیر از اعضاء کمیسیون دیگران حق ندارند در این پیشنهاد مذاکره کنند .

رئیس - باید رأی گرفته شود بقابل توجه بودن پیشنهاد آقای شیخ الاسلام . آقایانی که ماده الحاقیه پیشنهادی آقای شیخ الاسلام را تصویب می کنند قیام فرمایند .

(جمعی قیام نمودند)
رئیس - چون مشکوک شد باره فرمایش می گیریم .
مدرس - آری اشخاصی که با پیشنهاد آقای شیخ الاسلام موافقتند باید در وقت سفید بدهند .

رئیس - بلی
اخذ آراء بعمل آمده و آقایان امیر ناصر و مستشار السلطنه استعراج آراء نموده نتیجه اینطور حاصل شد
ورقه سفید علامت قبول ۳۸
رئیس - (بعد از سؤال از آقایان منشی ها) راجع باینده حاضر چیزی بر بنده معلوم نشد مجدداً رأی میگیریم

مجدداً اخذ آراء شده آقایان امیر ناصر و مستشار السلطنه استعراج آراء نموده نتیجه اینطور حاصل شد
ورقه سفید علامت قبول ۲۹
رئیس - با اکثریت ۲۹ رأی تصویب شد .

پیشنهاد آقای حائری زاده (بشرح ذیل قرائت شد)
حائری زاده - پیشنهاد می کند ماده ذیل ضمیمه قانون استخدام شود
کسانی که در ولایات قبل از میزان ۱۲۹۹ داخل در خدمات دولتی بوده و حکم رسمی از طرف وزارت در دست ندارند جزء مستخدمین رسمی دولت محسوب می شوند .

حائری زاده - اداراتی را که دولت جدیداً تأسیس میکرد از بدو مشروطیت معمول بود که یکی دوفتر از مرکز مأمور میشدند و برای ادارات یک عده را استخدام نموده و خودشان بآنها حکم میدادند و آن اشخاص هم بموجب همان احکام روسا محلی خدمت میشدند ولی این اشخاص سابقه وزارتی ندارند مثلاً در فلان ناحیه کرمان در صورتی که صد نفر مستخدم دولت هست ولی یک نفر آنها را فقط دولت در استخدام خودش می شناسد در صورتی که این صد نفر من غیر رسم مستخدم دولتند این است که بنده پیشنهاد کردم چون این قانون گنک است این ماده ضمیمه شود که تصریح

شده باشد.

رئیس - آقای مساوات (اجازه)

مساوات - بنده متقدم این است که قانون را برای ترتیب و تنظیم ادارات باید نوشت نه برای احساسات بنده مبینم آقایان طوری مذاکره میفرمایند مثل اینکه سایرین را و کیل ولایات نمی دانند در صورتی که وکیل مرکز هم ما نماینده عموم و هیچ فرق نمی کند همه ما نماینده عموم ملتیم و این قانون نوشته شده است هیچ نظری بر مرکز ولایات نداشته و این قانون برای عموم نوشته شده است. بلی سابقاً از مرکز مأمورین ولایات میفرمودند هر کسی را میخواستند بویل و اراده خودشان انتخاب می کردند و حالا می خواهند حکم وزارتی را از بین ببرند و بعد از این هر کس داخل در اداره می شود نه ترتیب حقوق نقادشان معلوم است نه حقوق اداریشان معلوم است و بهیچوجه این مسئله ممکن نیست.

چطور می شود مستخدمینی که حکم وزیر وزارتخانه را ندارد او را مستخدم رسمی دولت محسوب داشت چرا بدون وجه یک قانون باین خوبی را بهم بزنیم

حائری زاده - بنده تبصره هم پیشنهاد کرده ام که ضمیمه باده شود تارفع اشکال آقای مساوات هم بشود

رئیس - آقای سهام السلطان (اجازه)

سهام السلطان - بنده با پیشنهاد مخالفم.

رئیس - آقای آقا سید فاضل (اجازه)

آقا سید فاضل - بنده این ماده الحاقیه را که آقای حائری زاده پیشنهاد کردند خیلی لازم می دانم زیرا همانطور که خود وزارتخانه ها این بوده است که یک نفر را برای تشکیل هدلیه یا معارف یا اداره دیگری از طهران بیک از ولایات مأمور می کرده اند و آن شخص هم یکمده را که لایق می دیده است استخدام می نموده و ابداً معمول نبوده است که برای آنها از وزارتخانه حکم صادر کنند و ممکن است چند جارا بنده بشمارم که همین طور بوده فقط مدیر اداره که از طهران مأمور شده است حکم وزارتخانه را داشته است والا بقیه که اشخاص لایقی هم هستند حکم وزارتی ندارند و یک نفر از نمایندگان اینطور نیست.

آقای سید فاضل - اجازه بفرمائید حقوق مردم باید محفوظ شود و تمام آن اشخاص که استخدام شده اند و باصحت عمل و درستی کار کرده اند این قانون آنها را محروم می کند.

همانطور که آقای مساوات هم فرمودند

قانون را باید طوری نوشت که اشخاص نالایق داخل در اداره نشوند و از آنطرف هم نباید اشخاص لایق را از خدمت محروم کنیم. این ملازمه ندارد باینکه اشخاص خدمت کرده قابلی را محروم کنیم و من این را خیلی لازم می دانم و عقیده ام این است باید این ماده الحاقیه تصویب شود.

مخبر - من مقصود را درست نفهمیدم چه چیز است کسی که مأمور بوده و از طرف وزیر رخصت داشته که برود آنجا دایر کند و رفته دایر کرده و اطلاع داده و پذیرفته اند چگونه می شود که مستخدم رسمی محسوب نشوند و چطور میشود وزارتخانه اجزایش را ندانند بنده در اداره اوقات بوده ام هر کس که آنجا وارد میشود هنوز اسمشان نوشته نشده مقامشان را معین می کردند که این شخص دارای چه مقامی و برای چکار معین شده است آیا چنین چیزی میشود که مأمور وزارتخانه برود آنجا یک نفر مستخدم را بدون اطلاع و رخصت استخدام بکنند؟ آیا میشود این را مستخدم رسمی محسوب داشت چیز غریبی خواهد شد.

رئیس - آقای سهام السلطان (اجازه)

سهام السلطان - بنده که مخالفم.

رئیس - تبصره را بخوائید (بعضیون ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد بکنم تبصره ذیل ضمیمه ماده شود.

اشخاص مذکور مکلف می باشند بعد از تصویب این قانون الی مدت ششماه حکم وزارتی تحصیل نمایند

رئیس - آقای سهام السلطان

سهام السلطان - همانطور که آقای مساوات اظهار نمودند خوب است قدری دقت کنیم که این قانون عملی بشود و بعد هم بشود بوقع اجرای گذاشت و البته آقایان مستمضر هستند که اگر یک نفر مدیر در یکی از ولایات بخواهد کسی را برای کاری نامزد نماید اول پیشنهاد می کند و از مرکز از برای او حکم می خواهد و آنها هم حکم میفرستند و این مسئله معمول تمام وزارتخانه ها است که احکام صادر کرده می فرستند و اسامی اشخاص هم که برای ولایات انتخاب میشوند در پرسنل ثبت میشود و مخصوصاً این ۳ چهار ساله اخیر را که پیشنهاد کرده اند بعقیده بنده همانطور هم که در قانون معین شده که از چه تاریخ اشخاص که مستخدم هستند جزو منتظرین خدمت و اجزای مستخدمین می باشند تمام را خود قانون معین می کند در این صورت بعقیده بنده این ماده هیچ لزوم ندارد و تمام اشخاصی که هستند معین است

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - بنده هم مخالفم

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - بنده می خواهم این تبصره را هم توضیح بدهم. این فرمایشی را که آقایان فرمودند من خیلی تعجب دارم که آقایان از وضع وزارتخانه ها اطلاع کامل ندارند من یک قضیه را عرض می کنم که آقایان ملتفت شوند دولت اجازه داده بود که یک صبحه در اردکان بزد تشکیل شود و این صبحه تشکیل شد در رئیس صبحه آنجا معینا شکایت کرد تا این که حکمش آمد در این وقت معاکم عدلیه را آقای سردار معظم تعطیل کرد و آن جا هم تعطیل شد حالا معلوم می شود که اسم آن شخص در دفتر پرسنل نیست در صورتی که اجازه داده بودند که صبحه تشکیل کند و رئیس بدایت بزردهم همراهی کرده تشکیل شد ولی حالا اسمش نیست و از این مسائل خیلی زیاد است که فقط مأمورینی که از مرکز اعزام میشوند حکم وزارتی دارند که بوسائل مختلفه حکم گرفته اند ولی مأمورینی که در ولایات مشغول کار میشوند فقط اجازه ایست که از طرف مأمور مجاز دولت گرفته اند و حکم رسمی ندارند و برای این که هرج و مرج نباشد دولت بقاصله شش ماه احکام آنها را تبدیل باحکام وزارتی کرده و اعلان می کند که این قبیل مستخدمین مدارک و اسنادشان را تا مدت ششماه بفرستند و بنده آن تبصره را مبدل کرده ام بتبصره دیگری که دولت مکلف است باشخاص مزبور فوق در مدت ۶ ماه حکم رسمی بدهد

رئیس آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا وقتی که این قانون استخدام مطرح شد اگر کارهای اعضاء ادارات ولایات ماقابل تمجید بود دیگران این قانون را ملاحظه نمی کردیم معلوم است ترتیب ادارتی ما در ولایات و در مرکز چندان قابل تمجید نبوده و اصلاحات زیاد لازم داشته که باین ترتیب می خواهیم اصلاح کنیم بعد از این که مدتی وقت مجلس را تلف کردیم در آخر کار بنده خیلی متأسف هستم و عرض می کنم که این مواد اخیر مخصوصاً اسباب یاس من شد و عقیده ام این است که عملی نخواهد شد

این قانون افتاد با احساسات تا قبل از این دوسه پیشنهاد اخیر مجلس بایک آنهنگ خوبی قانون می نوشت و تا این دو سه پیشنهاد اخیر شد احساس شد که این قانون عملی نخواهد شد گفتگوی اجزای ادارات ولایات و مرکز این قانون را خراب خواهد کرد بنده نمیدانم بچه ترتیب کمسیون تصمصم آنها کند از یک طرف آنقدر در مورد مزایای فضلی اغراق می گوئیم که باید تعصیلات چه باشد و چه شود

و چه نشود از یک طرف آنقدر تمجید از تعصیلات و حس فضائل دوستی خرج می دهیم و از یک طرف تا اسم ولایات می آید می گویند هر کس ولوایانکه از کمسیون مأمور شده باشد داخل در اداره بشود اما راجع باشخاصی که سابقاً یک مدتی در ادارات بوده اند اگر بنا شود تمام آنها مستخدم رسمی محسوب شوند حقوق نقاد و حقوق انتظار می خواهند و بوجه ما کافی نیست زیرا مثلاً در ولایات فرمانفرمایی کرده اند از قبیل خراسان و فارس و آذربایجان و همچنین در ولایات یادر خود طهران مثلاً از چند سال قبل تا بعال چندین حکومت برای حضرت عبدالعظیم معین کرده اند و اگر به تمام اینها حکم رسمی داده شود آنوقت منتظرین خدمت ده برابر می شود و مستخدمین که در حقیقت منتظر خدمت هستند البته باید حقوق انتظار خدمت داد آن وقت ملاحظه بفرمائید باین ترتیب این قانون عملی خواهد شد یاخیر و اگر یک ماده اش عملی نشد طبعاً سایر مواد هم عملی نخواهد شد از طرف دیگر تبصره دومی چیز غریبی است که دولت مجبور باینکه باشد که تمام اینها حکم بدهد آن وقت هر کسی در ادارات ولایات یک چیزی می نویسد بدهد بدو نفر آدم خیرخواه که تصدیق کنند از آن گناه که نفی رسد بفرجه پاک آنهم شهادت نامه نوشته می دهند و آن وقت حکم رسمی باو بدهند او هم فرود می آید و آن حکم را درست می گیرد می گوید حقوق انتظار خدمت و حقوق نقاد باید بمن بدهد آن وقت این قانون عملی می شود بنده عقیده ام این است که اگر این ماده می خواهند بکنند باید آقایان این قانون را در کنند راحت شوند برای این که یک ضروری هم نخواهند کشید که حقوق نقاد و انتظار خدمت بدهند و بالاخره هیچ اصلاحی در ادارات جز تعصیل یک ضررهای فوق العاده بعنوان حقوق نقاد و انتظار خدمت بواسطه این مواد تعصیل بر این ملت و مملکت خواهد شد این است که بنده شخصاً و گمان می کنم اعضاء کمسیون هم اجازه گرفته اند تمام با این پیشنهاد مخالف باشند

(تبصره حائری زاده بااصلاح مجدداً قرائت شد

تبصره - دولت مکلف است باشخاص مذکور در ماده فوق الی مدت ششماه حکم رسمی بدهد

بنده پیشنهاد می کنم **(تبصره فوق)** عوض تبصره سابق الحاق شود

(حائری زاده)

رئیس - رأی می گیریم باین ماده الحاقیه یا تبصره پیشنهادی آقای حائری زاده آقایانی که قابل توجه میدانند قیام فرمایند.

(هده قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد **(چند دقیقه تعطیل است)**

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از یک ساعت و نیم مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - جلسه تشکیل شد برای تعیین دستور جلسه آتی به فردا سه ساعت و نیم به ظهر مانده.

دستور - اولاً لایحه امتیاز نفت ثانیاً پیشنهاد راجع با امام الحکماء ثالثاً پیش نهاد راجع بتقاضای حقوق دوازده نفر صاحب منصبان وزارت جنگ

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - راجع به تجدید نظر در قانون انتخابات کمسیون که تشکیل شده بود عملیات و راپورت خود را تمام کرده است مدارک در جلسه آتی به جزو دستور باشد.

آقا سید یعقوب - بنده یک سوالی داشتم پیرروخواستم سوال کنم مجال نشد حالا که آقای رئیس شهر بانی تشریف دارند در خصوص این وقتی که برای سه و نیم قبل از ظهر تعیین شده گرچه جسارت است ولی تذکار عرض می کنم خوب است آقایان سر وقت تشریف بیاورند و ما سر وقت حاضر می شویم در صورتی که آقایان غالباً تشریف نمی آورند.

لذا در مقام استدعا از آقایان متنی است ۳ ساعت و نیم قبل از ظهر حاضر شده و تشریف بیاورند.

یک مسئله دیگر این بود که آقای ناظم العلماء در روزنامه اعلان کرده بودند که یکی از نمایندگان باسم من یک اعلانی طبع کرده چون لفظ نمایندگان نام است و ما هم بالغ بر هفتاد هشتاد نفر می باشیم ممکن است بنده هم در سهم خود نسبت به مردم و وطن بیرم.

پس خوب بود آقای ناظم العلماء تفضلاً هر کس را که طرف سوء ظن ایشان بود رسماً اسم می بردند که دیگران در باب خود این سوء ظن را تصور نکنند و بنده چون میادرت باین عمل نکرده ام خواستم رفیق سوء ظن از خودم کرده باشم و چون آقای ناظم العلماء هم بطور مبهم و عمومی اشاره فرمودند خواستم تذکر بدهم که خوب بود طرف معین را میگردند.

ناظم العلماء - آن یک نفر را عرض کردم از هیئت متعده نبوده. ب علاوه مسئله رشوه و ارتشائی هم در بین نبوده راپورت جامع آن را با قیام اسم شخصی نوشته و تقدیم مجلس میکنم.

رئیس - راجع پیش نهاد آقای حائری زاده رأی بگیریم ایشان پیشنهاد میکنند لایحه قانون انتخابات جزو دستور فرودا باشد

ارباب کیخسرو (اجازه)

ارباب کیخسرو - بنده فردا خیلی زود می دانم چون یک قانون مفصلی است و

بنده در سهم خود هیچ مطالعه نکرده ام و بعلاوه تازه توزیع شده است و باید فرصت مطالعه داشته باشیم از این جهت استدعا دارم وقتی بما بدهند که مجال مطالعه در آن داشته باشیم.

رئیس - آقای محقق العلماء (اجازه)

محقق العلماء - اگر آقایان صلاح می دانند پیش نهاد کمسیون را در موضوع مرخصی بنده جزء دستور بگذارند.

رئیس - جزو دستور می شود

آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - چون فرمودند لایحه دوازده نفر صاحب منصبان نظامی جزء دستور باشد خواستم ببینم این همان لایحه نه نفری است یا غیر از آن است.

حاج میرزا عبدالوهاب - پس استدعا میکنم آن لایحه نه نفری هم جزو دستور فرودا باشد که تکلیف آن هم معلوم شود.

رئیس - آن هم جزء دستور خواهد بود.

آقای دست غیب (اجازه)

حاج سید محمد باقر دست غیب - عرض بنده راجع بفرمایشهای ناظم العلماء بود که فرمودند آن شخص جزء هیئت متعده نبوده در این صورت دوهیئت دیگر که بیشتر باقی نمی ماند.

ناظم العلماء - عرض کردم که اسامی را می نویسم.

رئیس - آقای طباطبائی (اجازه)

طباطبائی - دوقره طرح است که یکمسیون مبتکرات آمده ولی یکی دو نفر از اعضاء کمسیون هنوز از شعب انتخاب نشده اند بهمین جهت دوقره در جلسه تاکنون منعقد شده و اکثریت نداشته که بتواند تصمصم قطعی اتخاذ کنند این است که استدعا دارم مقرر فرمائید آن دو شعبه که دو نفر آن ها از کمسیون استمعا داده بجای آن ها دو نفر دیگر انتخاب کنند و چون تا پانزده روز دیگر موعد قانونی کمسیون منقضی میشود کمسیون میبایستی در این مدت راپورت خود را بدهد از این جهت از آقایان اعضاء کمسیون هم استدعا میکنم که در جلسات کمسیون حاضر شوند.

رئیس - بشعبه گفته می شود که این دو نفر را انتخاب کنند

آقای آصف الممالک (اجازه)

آصف الممالک - بنده راجع بقانون انتخابات می خواستم عرض کنم

که خیلی از مواد هست در قانون نیست و چون مفصل است آقایان باید قبلاً مطالعه کنند که در مجلس کمتر صحبت کنند.

رئیس - آقای آقا سید محمد تقی طباطبائی -

(اجازه)

آقا سید محمد تقی - چون لایحه کبریت سازی آذربایجان که سابقاً به مجلس تقدیم شده بود و بکمسیون فواید عامه ارجاع شده بود استدعا می کنم اگر وقت باشد آنهم جزء دستور شود.

رئیس - راپورت این قضیه را تازه داده اند و هنوز طبع و توزیع نشده است.

رئیس الوزرا - در این چند روزه خاطر محترم نمایندگان را از اشکالاتی که راجع بقرارداد تجاراتی بین ایران و روس پیش آمده مستمضر داشته ام و چون باید بالاخره دولت در این باب تصمیمی قطعی اتخاذ کند از این جهت تقاضا می کنم که یک کمسیون دوازده نفری از مجلس انتخاب شود که مذاکراتی که در این مدت در جریان بوده با اطلاع کمسیون برسد و تصمیمی که اتخاذ می شود با اطلاع کمسیون باشد.

رئیس - این مسئله گویا در خارج مذاکره شده و بنا شده است کمسیون انتخاب شود.

آقای تدین (اجازه)

تدین - این عبارت اخیری که آقای رئیس الوزرا فرمودند هیچو شنیدم که فرمودند با اطلاع کمسیون تصمیمی اتخاذ شود اگر اینطور باشد تصور می کنم کمسیون این صلاحیت را ندارد که با دولت در اتخاذ تصمیم مشارکت کند مطابق اصل ۳۴ قانون اساسی دولت می تواند تقاضای کمسیون بکند و هر مذاکره خصوصی می خواهد در آن کمسیون خصوصی بنماید و بعد در مجلس مجرمانه با حضور سه ربع از اعضاء حاضر مسئله را مطرح کند و اگر با اکثریت تصویب شد آن وقت در مجلس علنی مطرح شود اگر مقصود این کمسیون است که این کمسیون یک اختیاراتی ندارد که هر چه را تصمصم گرفت دولت بآنکه آن تصمصم آنرا بوقع اجرای گذارد و اگر مقصود این کمسیون است که قرائت شده از شعب انتخاب شود.

رئیس الوزرا - بنده عرض نکردم با تصویب کمسیون تصمیمی اتخاذ شود عرض کردم با اطلاع کمسیون یک تصمیمی اتخاذ شود و این مخالف با قانون نبود.

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - بنده هم همین عرض را داشتم که آقای رئیس الوزرا فرمودند.

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - در حال خواه با اطلاع کمسیون خواه با تصویب کمسیون هر چه باشد چون کمسیون مشاوره است هر رأی را که بدهد دولت نمی تواند آنرا مدرک و سند برای خود قرار بدهد هر اقدامی را که بکند شخصاً مسؤول و مثل این است که اصلاً هیچ مشاوره نشده باشد و اگر برخلاف مصالح مملکتی ترتیباتی پیش بیاید البته در موقع سؤال خواهد شد.

رئیس الوزرا - آقایان در نظر دارند که **(مترکاف)** به سمت مستشاری مالی از آمریکا انتخاب شده بود و چون از قرار اطلاعات واصله مشارالیه از قبول کردن اخیراً استمعا داده است لذا در عرض او با همان شرایط مسترژونس انتخاب می شود این است که پیشنهاد او را به مجلس تقدیم می کنم که تصویب نمایند و تقاضای فوریت تصویب آن را هم می نمایم.

رئیس - برای امروز یا برای فردا باشد؟

رئیس الوزرا - برای فردا باشد و وزیر مالیه - لایحه از طرف دولت راجع بفروش یک قسمت از خالصجات که پول آن برای باز خرید یک قسمت از مستمریات و بعضی از مسائل هام المنفعه تخصیص داده شده است تقدیم می شود که بکمسیون مربوطه مراجعه شده و در آن وقت شود.

سلیمان میرزا - چون بنده رئیس کمسیون بودم چه جدید هستم و در مجلس هم یک وقتی عرض کردم از آنجا که نمی خواهم قضیه قرض باشد از این جهت تقاضا می کنم که از طرف مقام محترم ریاست بهیئت دولت تذکر داده شود که بوجه های سال اخیراً مطابق قانون اساسی پانزده روز باخرسال مانده باید تمام کرده و ب مجلس بفرستد که مثل اوضاع حالیه نباشد در قانون استخدام هم هر چند مواد آخرش نوشته شده ولی با آن اشل و درجه بندی که شده است ممکن باشد هر چه زودتر بوجه سال آتی به مجلس بفرستند که ما هم زودتر آنرا تمام کنیم در حقیقت بوجه بفرستند سپس در یک کتابچه که جمع و خرج برابر هم باشند نه مثل اوراق بوجه فعلی آن وقت بعقیده بنده این فروش خالصجات می ماند برای سال آتی اگر بوجه را مجلس طوری درست کرد که دیگر محتاج بقرض نشدیم ممکن است رأی دهیم که خالصجات باقی باشد و اگر محتاج بفروش شدیم که رأی می دهیم.

وزیر مالیه - راجع به بوجه ما همانطور که شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند در همان موقعی که مجلس شورای ملی تصویب کردند که کمسیون جدید بوجه های سال نورا نعت مطالعه گذارد بعلاوه چون وزارت مالیه

حقاً باید بودجه تمام وزارتخانه‌ها را بخواهد که برای شش ماه آخر سال بمجلس بیاید و برای قبل از حمل تصویب شود و همین طور متحدالمانی بجهت وزارتخانه‌ها نوشته شد که بودجه‌های خودشان را بنویسند و بفرستند اخیراً هم که مستشار کل رسید چنین تقاضائی را کرد و بموجب تقاضای او تأکید شد که اگر تأمیت معینی بودجه‌های جدید را بفرستند وزارت مالیه بودجه سه گذشته را مأخذ قرار داده هیچگونه تغییرات جدیدی را تصویب نمیکنند و امید است هر چه زود تر بودجه‌ها را تهیه و تقدیم نمایند که بنظر کمسیون برسد.

رئیس - این لایحه فروش خالصات را بکدام کمسیون باید رجوع نمود
آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - بنده تصور می‌کنم که مربوط بکمسیون بودجه است زیرا مسئله خرید و فروش است و شاید دخالتی در بودجه مملکت کند و معلوم شود که آیا این مصارف لازم است که بشود یا خیر و تشخیص این مطلب با کمسیون بودجه است و سایر کمسیونها مخصوصاً کمسیون قوانین مالیه بی ربط است برای اینکه فروختن خالصات که قانون لازم ندارد

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - حالا که شاهزاده این طور فرمودند بنده عقیده‌ام این است که بکمسیون فوائد عامه رجوع شود چون جزء فوائد است.

از طرف نمایندگان مربوط بفوائد نیست.

آقا سید یعقوب - این دهواندار هر کس چیزی گفت یکی می‌گوید بکمسیون قوانین مالیه رجوع شود چون تغییر در مالیات است یکی می‌گوید چون تغییر در هوایندمی شود باید بکمسیون بودجه رجوع شود بنده هم گمان می‌کنم چون فوائدی حاصل میشود باید بکمسیون فوائد عامه برود.

سلیمان میرزا - همانطور که قبلاً عرض کردم این مسئله راجع بکمسیون بودجه است زیرا وقتی دولت خالصات را بفروشد از يك طرف هایدات دولت کم میشود و از يك طرف هم بواسطه بدست آوردن يك منبمی بر هایدات دولت افزوده می‌شود از يكطرف هم وقتی که می‌خواهند مستتریات را بفرستند خرج دولت کم می‌شود و از طرف دیگر يك خرجی بصندوق دولت اضافه می‌شود پس همانطور که عرض کردم باید بکمسیون بودجه رجوع شود و کمسیون بودجه اگر برای سال آینده بودجه مملکت را کافی دانست و محتاج ندانست که بفروش برسد و یا اینکه صلاح دانست که امسال هم بارباب مستمری حقوقشان را بدهند و چون

خرج اجباری نیست صبر کند تا سال آینده پولی پیدا کنند و بده بفرستند بنا بر این بعقیده من مربوط بکمسیون بودجه است تا آوردن بودجه کل زیرا تا بودجه کل را نفرستند نمی‌توان تصمیمی اتخاذ کرد این بود که تقاضا کردم که بودجه کل را زود تر به کمسیون بودجه بفرستند و بعد از مطالعه وقت در بودجه کل اگر کمسیون لازم دانست این پیشنهاد را تصویب کند و اگر لازم ندانست تصویب نمی‌کند

رئیس - آقای سهام السلطان (اجازه)

سهام السلطان - بنده هم نظرم همین بود که چون مطالبی را که در این لایحه نوشته‌اند هم از حیث جمع وهم از حیث مصارف راجع بکمسیون بودجه است ولی مسئله را که شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند که این موکول است بآمدن بودجه کل بعقیده بنده مربوط نیست و این مسائل دیگری غیر از بودجه است و باید مراجعه شود به کمسیون بودجه و در کمسیون مذاکره شده و هر طور که رأی گرفته شد راپرت آن تقدیم مجلس شود

رئیس - در ارجاع بکمسیون بودجه مخالفی نیست (گفته شد خیر)

رئیس - بکدام کمسیون رجوع شود.

محمد هاشم میرزا - عرض می‌کنم همان قسمت مستتریاتش را بنده شنیدم و خوب است بقیه‌اش را هم بخواهند تا به بین مناسب با کمسیون قدیم است یا جدید تا بتوانم اظهار رأی کنم

وزیر مالیه - مصارفی که در نظر گرفته شده يك قسمت راجع است بخرید مستتریات و يك قسمت هم سرمایه بانك خواهد شد يك قسمت دیگر بانك نظر دولت تخصیص داده شده است برای بسته شدن سد اهواز بیش بینی کرده‌اند که منافع حاصله از بسته شدن سد اهواز مبلغ کلی علاوه می‌شود بر آن مقدار منافی که فعلاً دولت از خالصات می‌برد این سد موضوعی است که دولت در نظر گرفته است البته همانطور که آقای سلیمان میرزا گفتند این اتخاذ يك منبع جدید و مصرف برای يك کارهای معینی است و می‌رود بکمسیون بودجه ولی بعضی لوازمی که بعد راجع باین پول پیشنهاد خواهد شد اگر تصمیم گرفته‌شد که این مبلغ که پیش بینی شده برای بستن سد اهواز مصرف شود البته لایحه او باید به کمسیون فوائد عامه برود و این دو قسمت دیگرش راجع می‌شود بکمسیون بودجه

سلیمان میرزا - تمام این مطالب و جزئیاتی را که آقای وزیر مالیه شرح دادند قطعی است که در این سه ماه نخواهد شد بعلاوه به کمسیون قدیم هم اجازه داده

شد که کارهای ناتمامش را تمام کند پس به عقیده بنده راجع می‌شود به کمسیون جدید.

رئیس - در این خصوص مخالفی نیست؟
آقای ارباب کیخسرو (اجازه)

ارباب کیخسرو - عریض بنده گفته‌شد مجلس یکساعت و نیم بعد از ظهر ختم شد.

رئیس مجلس موتمن الملک جلسه ۱۷۸

صورت مشروح مجلس یوم چهارشنبه هفتم برج قوس ۱۳۰۱ - مطابق نهم ربیع الثانی ۱۳۴۱ مجلس دو ساعت قبل از ظهر بر ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید

(صورت مجلس یوم سه‌شنبه ششم برج قوس را آقای مستشار السلطنه قرائت نمودند)

رئیس - آقای ناظم العلماء (اجازه)

ناظم العلماء - عجلتاً عرضی ندارم

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - آقای سردار معظم کردستانی را جزو غائبین بی‌اجازه نوشته‌اند و ایشان چند روز قبل بکمسیون شرحی نوشته که مریض هستند کمسیون هم باعتبار ناخوشی تصویب کرده است که غیبت ایشان با اجازه باشد

رئیس - گویا نوشته‌اند يك روزه؟

آقا سید یعقوب - تانیاً نوشته‌اند (راپورت کمسیون عریض راجع بمرخصی آقای محقق العلماء (بشرح ذیل قرائت نمودند)

کمسیون عریض و مرخصی عریضه تقاضای مرخصی سه ماهه آقای محقق العلماء نماینده معتمد فارس را تحت مطالعه قرار داده و مرخصی ایشان را سه ماهه تصویب می‌نماید که از روز حرکت ایشان محسوب شود

مخبر کمسیون حاج میرزا مرتضی رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - باز بنده با این مسئله مخالف هستم همان قسم که در دوره دوم مجلس با وجود اینکه خودم هم بواسطه قانون غلطی که آنوقت در جریان بود که هر و کیلی اگر فوت یا استعفا می‌کرد بجای آن وکیل از مجلس انتخاب می‌شد